

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Kfv.III.45.120/2024/5.

A tanács tagjai: Dr. Farkas Katalin a tanács elnöke

Dr. Bérces Nóra előadó bíró

Dr. Kovács András bíró

Dr. Sugár Tamás bíró

Dr. Ujhelyi-Gyurán Ildikó bíró

A felperes: felperes neve
(felperes címe)

A felperes képviselője: dr. Makai-Szász Viktória ügyvéd
(felperesi képviselő címe)

Az alperes: ... Vármegyei Kormányhivatal
(alperes címe)

Az alperes képviselője: dr. Bera Krisztina kamarai jogtanácsos

A per tárgya: közigazgatási határozat felülvizsgálata

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes

A felülvizsgálattal támadott határozat: Győri Törvényszék 6.K.700.205/2024/12.

Rendelkező rész

A Kúria a Győri Törvényszék 6.K.700.205/2024/12. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 48.000 (negyvennyolcezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Az ítélet ellen további perorvoslatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálati eljárás alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes 1980. december 19-től 1987. december 31-ig a ... dolgozott. A korhatár előtti ellátás megállapítása iránti kérelem elbírálása során az alperes megállapította, hogy a felperes 27 év 42 nap, a jogosultság megállapításához figyelembe vehető szolgálati idővel rendelkezik, és a 2022. január 26-án kelt határozatában 2021. december 14-től havi 187.990 forint korhatár előtti ellátást állapított meg részére. A határozat indokolásában az alperes jelezte, hogy az 1988. január 1. napját megelőző időre vonatkozó jövedelem adatokat még vizsgálja, tekintettel arra, hogy a felperes az 1988. január 1. napjától az ellátás megállapításának kezdő napjáig terjedő átlagszámítási időszaknak legalább a felében nem rendelkezik 1987. december 31. napja utáni keresettel és ilyen esetben a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (a továbbiakban: Tny.) 22. § (5) bekezdése alapján a hiányzó napokra a keresetet, jövedelmet az 1988. január 1. napja előtti legközelebbi időszak keresete, jövedelme alapján kell figyelembe venni.

[2] Az alperes a korhatár előtti ellátást a 2022. július 8. napján kelt határozatával újra megállapította, és az ellátás összegét 199.115 forintra emelte fel a folyósítás eredeti kezdő időpontjától. A határozat indokolása szerint az 1988. január 1. napja előtti legközelebbi időszak – azaz az 1980. december 19. napjától 1987. december 31. napjáig terjedő időszak – kereseti adatait beszerezni nem lehetett, mivel a már megszűnt ... iratörzője, az ... (a továbbiakban: iratörző társaság) a foglalkoztató iratanyagában a felperesre vonatkozó dokumentumokat nem találta. Erre figyelemmel az alperes a felperes 1980. december 19. napját megelőző jogviszonyait is vizsgálta, melyek közül munkakönyvi bejegyzés alapján az 1980. február 20-tól 1980. december 17-ig a ...nál eltöltött idejére vonatkozó béradatok beszámítására volt lehetőség, az 1987. évre pedig az 1988. évi jövedelem alapján került a béradat beszámításra.

[3] A felperes a határozat felülvizsgálatát kérte az alperestől. Kérelméhez csatolta a munkakönyvét, és kérte a ... eltöltött idő tekintetében a munkakönyvi bejegyzés alapján számolni a keresetét, jövedelmét. Ezen felül csatolta az 1987. június hónapra vonatkozó, a ... által kiállított fizetési jegyzékét is.

[4] Az alperes a korhatár előtti ellátást a 2023. április 3-án kelt határozatával újra megállapította, és az ellátás összegét 199.780 forintra emelte a folyósítás kezdő időpontjának változatlanul hagyása mellett. Az alperes e határozat indokolásában rögzítette, hogy a munkakönyvben a ... 1980. december 19. napján kezdődő jogviszonyhoz 125 forint/műszakbért rögzített a munkáltató belépéskori bérként, azonban műszakszám, illetve kilépéskori bér nem került bejegyzésre, és arra vonatkozóan sem állt rendelkezésre adat, hogy az 1980. december 19. és 1987. december 31. közötti időszakban a felperes hány műszakot teljesített. Tekintettel arra, hogy e jogviszonnyal kapcsolatban a munkakönyvbe belépéskori bérként nem a munkakönyvi bérszámításra lehetőséget adó órabért vagy havibért jegyezték be, hanem műszakbért, a teljesített műszakok számának hiányában az erre az időszakra vonatkozó keresetek nem számíthatók be. A korábbi jogviszony tekintetében a munkakönyvi bejegyzés alapján azért volt lehetőség a jövedelemadatok figyelembevételére, mert erre az időszakra a belépéskori és a kilépéskori órabér is rögzítésre került, a társadalombiztosítási egyéni nyilvántartó lapon pedig szerepelt a heti munkaidő, tehát a ledolgozott órák száma is. Az 1987. június hónapra vonatkozó bérjegyzéken feltüntetett havi jövedelemadatot az alperes erre a hónapra figyelembe vette, a többi hónapra azonban továbbra is az 1988. évi jövedelemadatokból korábban számolt összegben rögzítette a kereseti adatokat.

[5] A felperes e határozat felülvizsgálatát is kérte az alperestől, és a körülményekre tekintettel a hiányzó évek vonatkozásában méltányosságból a föld alatti bányászattalaggal kérte elszámolni a ... eltöltött időt. Az alperes tájékoztatta a felperest arról, hogy „bányászattalag” alapján az ellátás megállapítására nincs lehetőség, mivel a Tny. végrehajtásáról szóló

168/1997. (X. 6.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Tnyr.) 15. § (3) bekezdése nincs már hatályban, annak alkalmazására méltányossági alapon sincs lehetőség.

[6] A felperes 2023. szeptember 21-én előterjesztett kérelmében az 1988 előtti béradatok további vizsgálatát kérte a ... töltött idő vonatkozásában. Erre figyelemmel az alperes ismételten megkereste a Budapest Főváros Kormányhivatal Nyugdíjbiztosítási Főosztályának Ellenőrzési Osztályát, és kérte, hogy a kérdéses időszak béradatait a felperesre vonatkozóan újra vizsgálja meg az iratörző társaságnál. A vizsgálat azonban nem vezetett eredményre, az erről készült jegyzőkönyv szerint az iratörző társaság a foglalkoztató iratanyagában a felperesre vonatkozó dokumentumokat továbbra sem talált.

[7] A felperes időközben – 2023. november 21-én – egy újabb kérelmet nyújtott be az alpereshez, amellyel korábbi kérelmeit kiegészítve hivatkozott a Pécsi Törvényszék 2023. február 10. napján kelt 10.K.700.955/2022/11. számú ítéletében foglaltakra, amely azt mondta ki, hogy amennyiben a nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv által lefolytatott bizonyítási cselekmények eredménytelenül záródnak, szükség esetén a nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv megkeresheti a Központi Statisztikai Hivatalt (a továbbiakban: KSH) is annak közlése érdekében, hogy a fenti időszakban az igénylő által is betöltött munkakörben milyen átlagjövedelem volt elérhető. A felperes kérte, hogy ha az adatbeszerzés az iratörző társaságtól nem vezet eredményre, úgy az alperes keresse meg a KSH-t arra vonatkozóan, hogy a kérdéses időszakban az általa betöltött munkakörben milyen átlagjövedelem volt elérhető, és ezen adatok alapján számítsa ki a nyugellátást.

[8] Az alperes a 2023. december 14. napján kelt határozatában a korhatár előtti ellátást újra megállapította, és az ellátás összegét 202.360 forintra emelte az eredeti folyósítás kezdő időpontjának változatlanul hagyása mellett. Az alperes e határozatában tájékoztatta a felperest arról, hogy az általa betöltött munkakörben foglalkoztatottak átlagjövedelmének beszerzésére, és ennek figyelembevételével ellátásának újra megállapítására nem kerülhetett sor. Megállapította, hogy a korábbi döntés meghozatala során az ellátás összege nem megfelelően került kiszámításra; 1987. június hónapra a felperes által becsatolt havi bérjegyzéken szereplő bérrel; az 1987. januárjától májusáig terjedő időszakra az 1988. évi tényleges béradatok alapján az 1987. évre kiszámított kereseti adattal; az 1988. júliustól decemberig terjedő időszakra pedig az 1987. június havi tényleges bérből és az 1988. évi tényleges bér átlagából számított kereseti adattal kellett számolni.

A kereset és a védirat

[9] A felperes ez utóbbi határozattal szemben terjesztett elő keresetet, amelyben a határozat megsemmisítését és az alperes új eljárás lefolytatására kötelezését kérte. Kiemelte, hogy a ... eltöltött időszakot a munkakönyvével igazolta. Az alperes megsértette az officialitás elvét, amikor elutasította a KSH megkeresésére irányuló felperesi kérelmet, a határozat ezért az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 3. §-ába ütközően jogszabálysértő. A felperes hivatkozott a Pécsi Törvényszék 10.K.700.955/2022/11. számú ítéletében foglaltakra, továbbá a Kúria Kfv.III.37.549/2012/3. és Kfv.III.37.550/2012/3. számú döntéseire is, amelyek értelmében a bizonyítási eljárás esetleges hiányosságait az ügyfél terhére róni nem lehet. A nyugdíjbiztosítási szervnek teljeskörűen tisztáznia kell a tényállást, és amennyiben a lefolytatott bizonyítási cselekmények eredménytelenül záródnak, úgy szükség esetén megkeresheti a KSH-t is annak

közlése érdekében, hogy a vitatott időszakban a betöltött munkakörben milyen átlagjövedelem volt elérhető.

[10] Az alperes védiratában a felperes keresetének elutasítását kérte. A Tny. 22. § (1), (4), (5) és (8) bekezdésére, a Tny. 80. § (1a) bekezdés b) pontjára, valamint a Kúria Mfv.III.10.769/2016/7., valamint Mfv.III.10.132/2014/5. és Mfv.III.10.752/2016/4. számú eseti döntéseire is hivatkozással kifejtette, hogy az Ákr. 3. §-a alapján a hatóság tényállás tisztázási kötelezettsége nem korlátlan: a bírói gyakorlat csak a releváns tényállás teljes körű feltárását várja el. E körben az alperes eleget tett az Ákr. 62. §-ában megfogalmazott kötelezettségének, és a Tny. 22. § (5) bekezdését megfelelően alkalmazva, a szükséges béradatok beszerzésének sikertelensége okán a minimálbér adatokat vette figyelembe. A Pécsi Törvényszék hivatkozott ítélete eltérő tényállás mellett született egyedi döntés, amelyet a felperes ügyére kiterjesztően értelmezni nem lehet. A felperes esetében az úgynevezett bányászátlag alkalmazására már nincs jogszabályi lehetőség, a KSH megkeresésének ezért normatív alapja nincs.

A bíróság ítélete

[11] A bíróság a felperes keresetét elutasította. Elsődlegesen rögzítette, hogy az alperes a felperes kérelmére vizsgálta felül a korábbi határozatait, azok megváltoztatására a Tny. 80. § (1a) bekezdés b) pontja biztosított jogszabályi lehetőséget. A nem vitatott tények közül kiemelte, hogy a felperes 1980. december 19-től 1987. december 31-ig a ... dolgozott, ezt az időszakot az alperes szolgálati időként figyelembe is vette, azonban béradatok erre az időszakra nem álltak rendelkezésre. Utalt a Tny. 43. § (3) bekezdésében rögzített főszabályra, mely szerint a kereseti és jövedelmi adatokat a nyugdíjbiztosítás nyilvántartása alapján kell számításba venni. Mivel a nyugdíjbiztosítási nyilvántartás a vitatott időszakra nézve béradatot nem tartalmazott, a nyilvántartással szemben ellenbizonyításnak volt helye, melynek terhe a felperesre esett. A felperes a per tárgyát képező időszakra nézve béradatokkal, bérpapírral nem rendelkezett. Az alperes a felperes kérelmére megkereste a korábbi munkáltató iratait őrző társaságot, és tájékoztatást kért Budapest Főváros Kormányhivatala Nyugdíjbiztosítási Főosztályának Ellenőrzési Osztályától is, azonban a megkeresések nem vezettek eredményre. A felperes tényleges béradatainak beszerzésére a kérelemre induló felülvizsgálatok okán nem az alperes volt köteles, hanem a felperes, ezért a bizonyítás terhe nem az alperesre, hanem a felperesre esett.

[12] Az úgynevezett bányászátlag alkalmazására vonatkozó Tnyr. 15. § (3) bekezdése 2007. december 31. napjáig volt hatályban, nincs tehát olyan jogszabály, amely alapján az alperes köteles lett volna a KSH megkeresésére és a KSH által szolgáltatott adatokból képzett fiktív jövedelmi adatok figyelembevételére. A Pécsi Törvényszék 10.K.700.955/2022/11. számú ítélete sem lehet irányadó, mivel az eltérő tényállás mellett született, és sem a hatóság, sem a bíróság vonatkozásában kötelező erővel nem bír. A nyugdíjbiztosítási nyilvántartás adataival szembeni ellenbizonyítás a felperes terhére esik, a felperesnek kellett volna a keresetét a Tny. 43. § (3) bekezdésében meghatározott foglalkoztatónak vagy jogutódjának az egykorú munkaügyi, bérszámfejtési, könyvelési nyilvántartásai alapján kiállított írásbeli igazolásával, ennek hiányában más egykorú okirattal igazolni. A KSH nem minősül sem foglalkoztatónak, sem annak jogutódjának, az általa rendelkezésre bocsátott adat pedig nem minősül a jogalkotó által megkövetelt egykorú igazolásnak vagy más okiratnak, így ezt sem az alperes, sem a bíróság nem vehette volna az eljárása során figyelembe.

[13] Mindezek alapján, mivel nem volt felderíthető, hogy a felperes ténylegesen milyen jövedelemmel rendelkezett a vizsgált időszakban, az alperes a Tny. 22. § (5) bekezdésének megfelelően számolt a felperes ellátásának meghatározása során a minimálbér összegével.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[14] A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet megváltoztatását kérte akként, hogy a Kúria az alperes támadott határozatát semmisítse meg, és az alperest kötelezze új eljárás lefolytatására. A felperes a felülvizsgálati eljárással kapcsolatban felmerülő költségei megfizetésére is kérte kötelezni az alperest a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: IM rendelet) 3. § (5) bekezdése alapján azzal, hogy a felperes jogi képviselője általános forgalmi adó fizetésére nem köteles.

[15] A felperes álláspontja szerint az alperes a Tny. 22. § (4) és (5) bekezdésére utalással, valamint a Tny. 80. § (1a) bekezdés b) pontja alapján tévesen számolta a minimálbérrel az ellátását. Annak ellenére, hogy a közigazgatási eljárásban becsatolta az 1987. június hónapra vonatkozó bérjegyzékét, azt az alperes figyelmen kívül hagyta, holott az a Tny. 22. § (5) bekezdése alapján alkalmas volt a hiányzó időre a kereset, jövedelem meghatározására. Ez ugyanis az 1988. január 1-je előtti legközelebbi időszak keresete, amelyet az alperes – annak indokolása nélkül – csak egy hónapra ismerte el.

[16] A Tny. 80. § (1a) bekezdés b) pontjának alkalmazása sem volt megfelelő, mivel az alperes az 1987. június havi béradatot csak egy hónap tekintetében vette figyelembe, holott azt a kérdéses teljes időszakra vonatkoztathatta volna, ami a felperes számára kedvezőbb lett volna. Sem az alperes határozatában, sem a bíróság ítéletében nem szerepel, hogy a vitatott időszakban a felperes jövedelmét milyen összegű minimálbérrel vették figyelembe. Ezen felül a minimálbér fogalma 1988. január 1. napját megelőzően nem értelmezhető. Számszakilag sem lehetett az alperesi számítás helyességét ellenőrizni.

[17] A felperes érvelése szerint a Pécsi Törvényszék 10.K.700.955/2022/11. számú ítélete a perbeli tényállással azonos helyzetben született, és a jogállamiság elve megköveteli, hogy Magyarországon azonos jogszabályok alkalmazásánál azonos – vagy hasonló – helyzetben lévő állampolgárok azonos elbírálásban részesüljenek. Nem volt a hivatkozott ügy olyannyira eltérő tényállású, hogy annak figyelembevétele teljes mértékben irreleváns lett volna.

[18] Ezen felül a felperes hivatkozott arra, hogy a jogerős ítélet a Kúria Kfv.III.37.550/2012/3. számú, valamint Kfv.III.37.549/2012/3. számú közzétett határozataitól is eltér. E határozatokban a Kúria még a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 3. § (1) bekezdésében deklarált alapelvől következően mondta ki azt, hogy a bizonyítási eljárás esetleges hiányosságait az ügyfél (felperes) terhére róni nem lehet. Ehhez képest a jogerős ítéletben a bíróság azt mondta ki, hogy a béradatok beszerzése tekintetében – a kérelemre induló felülvizsgálatok okán – a bizonyítás terhe nem az alperesre, hanem a felperesre hárult, mivel a Tny. 43. § (3) bekezdésében meghatározott foglalkoztatónak vagy jogutódjának az egykorú munkaügyi, bérszámfejtési, könyvelési nyilvántartásai alapján kiállított írásbeli igazolásával, ennek hiányában más egykorú okirattal a felperesnek kellett volna a keresetét, jövedelmét igazolnia. A nyugdíjbiztosítási nyilvántartásban a felperes 1980. december 19. és 1987. december 31. közötti munkavégzése tekintetében adat nem volt fellelhető, ekként az ezzel szembeni ellenbizonyítási teher a felperes rovására jelen ügyben értelmezhetetlen.

[19] A felperes sérelmezte az alperes azon hivatkozását is, hogy a felperes munkabérére vonatkozó adatok felkutatása az alperes önhibáján kívüli okokra vezethetőek vissza. Ennek kapcsán kiemelte, hogy önhibán kívüliség az alperes mint államigazgatási szerv tekintetében jelen esetben nem állhat fenn, az iratok beszerzésének kötelezettsége, illetve az annak elmaradásából eredő következmények az alperes – és nem a felperes – oldalán értékelendők, a felperest a nyugdíjellátása összegének meghatározása tekintetében az állam nem megfelelő eljárása okán kár nem érheti. Egy állami tulajdonban lévő vállalat mulasztásai tekintetében egy állami szerv esetében önhibán kívüliségről nem lehet beszélni. Messzire vezetne, ha az állami szervek a saját maguk által kezelt iratok nem megfelelő őrzésével (nyilvántartásának vezetésével) az állami szervek által foglalkoztatott munkavállalók nyugellátásának összegét minimálbér alapúra tudnák szorítani.

[20] Ugyanebben a körben vitatta a felperes a jogerős ítélet azon megállapítását is, amely szerint nincs olyan jogszabályi rendelkezés, amely alapján az alperes köteles lenne a KSH megkeresésére, és az ennek keretében szolgáltatott adatokból képzett fiktív jövedelmi adatok figyelembevételére. A bíróság igaznak – és nem fiktívnek – fogadta el a hatóság által megállapított minimálbér összegét is úgy, hogy a hatóság annak összegét nem is közölte, ekként az össze sem hasonlítható a felperes által valóban keresett jövedelemmel. Ezáltal a bíróság kevésbé fiktívnek ítélte meg a hatóság által minimálbérből számított ellátási összeget, mint a felperes által bizonyított havi jövedelemből jogszerűen számítható és számítandó ellátási összeget.

[21] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását és – a mellékelt költségjegyzék alapján – a felperes marasztalását kérte 100.000 forint kamarai jogtanácsosi munkadíjban.

[22] Az alperes álláspontja szerint a jogerős ítélet a jogszabályoknak megfelel, és a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben nem tér el. A Tny. 22. §-ának rendelkezései kógens módon meghatározzák, hogy az öregségi nyugdíj alapját képező havi átlagkereset összegét milyen időszak vonatkozásában keletkezett jövedelem havi átlaga alapján kell meghatározni, és az alperes ennek megfelelően járt el. A Tny. 22. § (1) bekezdésében rögzített főszabálynak megfelelően átlagszámítási időszakként az 1988. január 1-től 2021. december 13-ig tartó időszak (12.400 nap) szolgált. A felperes első elfogadott szolgálati idejének kezdete 1974. július 4. napja, az utolsó elfogadott szolgálati idejének a vége pedig 2001. október 4. napja, e két időpont között figyelembe vehető szolgálati ideje 9897 nap. Tekintettel arra, hogy a felperes kevesebb szolgálati idővel rendelkezik, mint 12.400 nap, meg kellett vizsgálni, hogy az elismert szolgálati idő tartamának legalább a felére esően, azaz 4949 napra rendelkezett-e nyugdíjárulék-alapot képező jövedelmi adattal. A felperes az átlagszámítási időszak legalább felében nem rendelkezett 1987. december 31. utáni keresettel, ezért a hiányzó napokra a keresetet, jövedelmet az 1988. január 1. napja előtti legközelebbi időszak keresete, jövedelme alapján, és amennyiben ez sem áll rendelkezésre, úgy a minimálbér figyelembevételével kellett számítani. A felperes 1988. január 1-től 2021. december 14-ig összesen 3545 napra rendelkezett nyugdíjárulék-alapot teremtő bevétellel, keresettel, melyet maga sem vitatott. A felperes biztosítási kötelezettséggel járó jogviszonya 2001. október 4-én megszűnt, ettől az időponttól kezdődően nyugdíjárulék-alapot képező jövedelmet nem szerzett. A felperes 4949 napi keresettel az 1988. január 1-től 2021. december 14-ig tartó időszakban nem rendelkezett, ahhoz hiányzott 1404 napi kereset adata. 1980-ra 302 napi, 1987-re 365 napi bér került még beszámításra, így lett összesen 4214 napi bér elismerve. A még mindig hiányozó 737 napi időre az alperes a Tny. 22. § (5) bekezdésében foglaltakkal összhangban közvetlenül az ellátás megállapítását megelőző időszakra visszaszámított napokra pótolta a keresetet az ebben az időszakban érvényes minimálbérrel, mivel az 1988. január 1. napja előtti béradatok – kivéve az 1987. június hónapját – nem álltak rendelkezésre.

[23] Mivel az 1988. előtti kereseteknek nincs személyi jövedelemadó tartalmuk, az átlagolással érintett időszakot két részre kellett bontani: a belépéstől az 1987. december 31-ig terjedő, valamint az 1988. január 1-jével kezdődő és a kilépésig tartó szakaszra. Az 1988. évi vagy későbbi bruttó jövedelem összegéből a nettó jövedelem meghatározása a nyugdíjszámítás hatályos szabályai szerint történt. Az így kapott összeg és az 1988. előtti kezdő jövedelem átlaga került figyelembevételre a közbenső évekre, mint a nyugdíj alapba beszámító nettó jövedelem. A szükséges bér adatok beszerzésének sikertelensége okán az alperes a minimálbér adatokat vette figyelembe, és határozatát minden alkalommal részletes, teljes körű indokolással látta el. A felperes nem szenvedett sérelmet amiatt, hogy az alperes az 1988. előtt hiányzó időre a 2019-2021. közötti időszakban irányadó minimálbérrel számolt, hiszen az ekkor irányadó minimálbér havi összege az 1980-as években relatíve magasnak volt tekinthető.

[24] A Pécsi Törvényszék 10.K.700.955/2022/11. számú ítéletével kapcsolatban a védiratában foglaltakat fenntartotta. A 4/2014. (I. 30.) AB határozatra a 20/2017. (VII. 18.) AB határozatra, továbbá a 23/2018. (XII. 28.) AB határozatra hivatkozással kiemelte, hogy a bírói függetlenségnek nem korlátja, hanem inkább biztosítéka a törvényeknek való alávetettség: a bírónak a határozatait a jogszabályok alapján kell meghoznia. A contra legem jogalkalmazás egyben Alaptörvény ellenes (contra constitutionem) jogalkalmazást is jelent. A Kúria JPE.II.60.046/2022/6. számú határozatából kiindulva – amely az ügyszakosság fogalmát rögzíti – felhívta arra is a figyelmet, hogy a Pécsi Törvényszék ítélete szerint a nyugdíjmegállapító szerv csak jogosult, és nem köteles megkeresni a KSH-t; ilyen kötelezettséget kizárólag a jogalkotó állapíthatna meg.

[25] Az alperes álláspontja szerint a bizonyítási teher kapcsán felhívott kúriai döntésektől sem tért el a jogerős ítélet. A korhatár előtti ellátás megállapítására irányuló eljárás kérelemre induló közigazgatási hatósági eljárás, így a felperesnek kellett bizonyítania a szolgálati jogviszonyait és az azokhoz kapcsolódó bér adatokat. A kérelemre indult eljárásban az officialitás nem terjedhet odáig, hogy az ügyfél helyett a hatóság kutasson fel alapvetően az ügyfél érdekkörébe tartozó bizonyítékokat. E körben hivatkozott a Kúria Kfv.35.219/2019/3. számú döntésére is.

[26] A felperes által hivatkozott mindkét kúriai határozat közlekedési igazgatási ügyben keletkezett, és mind a tényállás, mind az alkalmazandó jogszabályok teljes mértékben eltértek a jelen felülvizsgálattal érintett eljárás tárgyától, így a JPE.II.60.046/2022/6. számú határozatban rögzítetteket is figyelembe véve az ügyszakosság nem állapítható meg, lényeges tényállásbeli eltérés mellett pedig a közzétett jogértelmezés nem irányadó. Az, hogy az ügyfél vagy más személy korábbi ügyében hogyan járt el a hatóság, nem keletkeztet jogot az ügyfél számára (Kfv.IV.37.228/2005/4.), jogot szerezni csak jogerős közigazgatási határozat alapján lehet (Kfv.VI.37.404/2001/6.). A 1228/B/2010. AB határozat, valamint a 12/2018. (VII. 18.) AB határozat alapján a jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogok védelmének elve jelen ügyben nem értelmezhető, mivel a hatóság ugyan több alkalommal módosította az ellátás összegét, de minden alkalommal a felperes javára. Jelen ügyben nem történt alapjogi sérelem és nem állapítható meg a Kúria közzétett határozataitól történő eltérés sem.

[27] Végezetül az alperes az állami szervek felelősségének kérdéskörével kapcsolatban hangsúlyozta, hogy a munkáltató megszűnéséért és a bányászat mint ágazat eltűnéséért az alperesi hatóság felelősséggel nem tartozik. A józan ésszel ellentétes azon felperesi érvelés, mely szerint egy állami szerv esetében egy állami tulajdonban lévő vállalat mulasztásai tekintetében önhibán kívüliségről nem lehet beszélni. A bérpapírok megőrzésének felelőssége az iratörző társaság mellett a felperest is terhelte.

A Kúria döntése és jogi indokai

[28] A felülvizsgálati kérelem nem megalapozott az alábbiak szerint.

[29] A Kúria a jogerős ítéletet a Kp. 115. § (2) bekezdése és a Kp. 108. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem keretei között bírálta felül.

[30] A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítéletnek a Tny. 22. § (4) és (5) bekezdésébe, valamint a Tny. 80. § (1a) bekezdés b) pontjába ütközését állította, valamint azt, hogy az Ákr. 3. § (1) bekezdésében deklarált officialitás alapelvének figyelmen kívül hagyása miatt a jogerős ítélet ellentétes a Kúria Kfv.III.37.549/2012/3. és Kfv.III.37.550/2012/3. számú határozataival.

[31] A felülvizsgálati kérelemnek a Tny. 22. § (4)-(5) bekezdései, 80. § (1a) bekezdés b) pontja megsértésére hivatkozás körében arra mutat rá a Kúria, hogy a Kp. 117. § (3) bekezdése szerint a felülvizsgálati kérelemben nem lehet hivatkozni új jogalapra és olyan új tényre, körülményre, amely nem volt az elsőfokú eljárás tárgya. Ezzel a Kp. fenntartotta azt a korábbi eljárásrendben is érvényesülő szabályt, hogy a jogerős ítélet csak a per tárgyát érintő körben vizsgálható felül (BH2001. 222. II.), a felülvizsgálati eljárásban olyan új körülményre, amely nem volt a megelőző eljárás tárgya (amelyre a fél az elsőfokú eljárás során nem hivatkozott, amelyre nézve bizonyítékait nem jelölte meg), nem lehet hivatkozni (EBH2002. 653. II.). A felülvizsgálati eljárásban nem vizsgálható a keresetben meg nem jelölt, így az elsőfokú bíróság által érdemben nem értékelt jogszabálysértésre való hivatkozás (Kfv.VI.37.906/2018/10.). A Kúria a Kfv.VII.37.617/2022/6. számú ítéletében kimondta azt is, hogy a közigazgatási perben a kereseti kérelem nem általánosságban vonatkozik a közigazgatási tevékenység jogszerűségének vizsgálatára, hanem a felperes meghatározott irányú felülvizsgálatot kér; éppen ezért pedig a bíróság vizsgálódása sem teljes körű, annak irányát, korlátait a felperes által a keresetében megjelölt jogsérelem szabja meg. A felülvizsgálati eljárásban a közigazgatási tevékenység jogszerűsége már csak a jogerős ítéletben foglaltakra tekintettel vizsgálható.

[32] A felperes a keresetlevelében a Kp. 37. § (1) bekezdés f) pontja alapján a közigazgatási tevékenységgel okozott jogsérelmet abban jelölte meg, hogy az alperes elutasította a KSH megkeresésére vonatkozó kérelmét, amellyel az alperes megsértette a tényállás-tisztázási kötelezettségét, és sérült az Ákr. 3. §-ában meghatározott officialitás elve is. E kereseti kérelmét a perben a Kp. 43. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn belül, és később sem módosította, erre figyelemmel a bíróság a közigazgatási tevékenység jogszerűségét a Kp. 85. § (1) bekezdésének megfelelően – a Kp. 85. § (3) bekezdésében rögzített, hivatalból észlelendő körülmények hiányában – e kereseti kérelem korlátai között vizsgálta, majd ítéletében a Kp. 86. § (1) bekezdése szerint a perben érvényesített kereseti kérelemről hozott döntést. Az ítélet indokolásában idézte ugyan a Tny. felülvizsgálati kérelemben megjelölt 22. § (4) és (5) bekezdéseit, valamint a Tny. 80. § (1a) bekezdés b) pontját, azonban azokat csak annak felvezetésére sorolta fel, hogy milyen okból alakult ki az a helyzet, hogy a szolgálati időként és egyben korkedvezményre jogosító időként is elismert azon időszakra, amikor a felperes a ... bányacsillás, majd segédvájár munkakörben dolgozott, a minimálbért kellett figyelembe venni. A felperes a kereseti kérelmében nem említette meg az 1987. június hónapra vonatkozó bérjegyzékét, és – a felülvizsgálati kérelemben foglaltakkal szemben – nem volt olyan állítása sem, hogy a Tny. 22. § (5) bekezdése alapján az abban szereplő összeggel kellene számolni a hiányzó időre eső napokra a keresetét, jövedelmét, a bíróság ebből az aspektusból nem vizsgálta az alperes határozatát, és a jogerős ítélet e vonatkozásban indokolást sem tartalmazhatott.

[33] Ugyanígy a bíróság az alperes keresettel támadott határozata alapjául szolgáló jogszabályhelyként felhívta ugyan a Tny. 80. § (1a) bekezdés b) pontját, de erre döntést nem alapított, mivel azzal kapcsolatosan a felperes a keresetlevélben jogsérelmet szintén nem nevezett meg. A felperesnek e körben is csak a felülvizsgálati kérelemben volt arra vonatkozó állítása, hogy az alperes tudomására jutott 1987. júniusi béradatot – mint olyan tény, amely alapján a számára kedvezőbb nyugellátás állapítható meg – a teljes időszakra kellett volna vonatkoztatni. A felperes a felülvizsgálati kérelemben sérelmezte elsőként azt is, hogy az alperes a határozatában nem közölte, milyen összegű minimálbérrel számolt az 1980. december 14. és 1987. december 31. közötti időszakban.

[34] Mindezek alapján a felperes által a felülvizsgálati kérelem III. pontjában állított fenti jogsértéseket, amelyekre a keresetlevelében nem hivatkozott – és amelyek vonatkozásában ennél fogva a felülvizsgálni kért jogerős ítélet sem tartalmazhatott indokolást –, a Kúria a Kp. 117. § (3) bekezdése értelmében nem vizsgálhatta, mivel azok nem képezhettek a bírósági eljárás tárgyát, ez okból a felülvizsgálati eljárás keretein is kívül estek. Így a felülvizsgálati eljárás tárgya csupán az lehetett, hogy a bíróság a felperes kereseti kérelmének elbírálása során jogszerűen határolódott-e el a Pécsi Törvényszék 10.K.700.955/2022/11. számú döntésének alkalmazásától, továbbá, hogy a jogerős ítélet a Kfv.III.37.549/2012/3. és Kfv.III.37.550/2012/3. számú határozatoktól az Ákr. 3. §-ában meghatározott officialitás elvét tekintve jogkérdésben eltért-e.

[35] A Pécsi Törvényszék jogerős ítéletével összefüggésben arra mutat rá a Kúria, hogy az pusztán a Kp. 96. §-a szerinti anyagi jogerőhatással bír – amely azt zárja ki, hogy ugyanazon közigazgatási tevékenység jogszerűségének vizsgálatára a felek vagy az érdekeltek új keresetet indíthassanak vagy azt egyébként vitássá tehessek –, azonban további kötőerővel sem az eljáró bíróság, sem a Kúria eljárására nézve nem rendelkezik. Ezen felül a Pécsi Törvényszék jogerős ítélete a jelen ügy tényállásától lényegesen eltér, annak a felperese úgy terjesztett elő korhatár előtti ellátásra vonatkozó kérelmet, hogy rokkantsági ellátásban, majd rehabilitációs ellátásban részesült, és rendelkezett a Társadalombiztosítási Igazgatóság által kiállított olyan igazolással, amely tartalmazta a korábban elért havi átlagkeresetére vonatkozó adatokat. A Kúria hangsúlyozza, hogy a Kúria jogegységesítő tevékenységét csak a felülvizsgálati kérelemmel támadott jogerős döntéseken keresztül tudja kifejteni, ezért jelen eljárásban kizárólag a felperes ügyében meghozott jogerős ítéletet vizsgálhatta, és annak jogszerűsége körében foglalhatott állást a felülvizsgálati kérelem által megszabott keretek között. Mivel a felperes a felülvizsgálati kérelmében és a bírósági eljárás során sem jelölte meg, hogy mely jogszabályi rendelkezés alapján lett volna köteles az alperes a KSH megkeresésére csak a Pécsi Törvényszék jogerős ítéletére hivatkozott, a Kúria ebben a vonatkozásban nem tudott sem jogszabálysértést, sem – a fentebb kifejtettekre figyelemmel – a Kúria határozatától jogkérdésben eltérést megállapítani.

[36] A Kfv.III.37.549/2012/3. és Kfv.III.37.550/2012/3. számú határozatok a Kúria olyan közzétett határozatai, amelyek a jogegység biztosítása érdekében jelen perben is precedensértékűek lehetnek, amennyiben ügyazonosság megállapítható. Amint arra a Kúria már több döntésében rámutatott, az ügyazonosság több tényező által befolyásolt, összetett jogfogalom, amelyet mindig esetről esetre kell vizsgálni (Kfv.III.37.106/2023/6., Kfv.III.45.291/2022/6., stb.). Ennek során szigorúan kell venni az összehasonlított bírói döntésekben az alkalmazott anyagi jogszabály egyezőségét (hatály, normatartalom) és a jogértelmezés szempontjából releváns tények lényegi hasonlóságát, továbbá közigazgatási perben – a kérelemhez kötöttség és a közigazgatási ügy tárgya által meghatározott vizsgálat miatt – a hatósági, a kereseti és a felülvizsgálati kérelem ténybeli és jogi azonosságot befolyásoló elemeit. Nem állapítható meg ügyazonosság eltérő anyagi jogi háttérű, azonos anyagi jogi háttér mellett eltérő kérelmet tartalmazó, vagy azonos anyagi jogi háttér mellett

eltérő tényállású közigazgatási ügyek és annak alapján indult közigazgatási jogviták között. A kúriai határozat jogi indokolásában kifejtettek csak ügyazonosság esetén és akkor követendők, ha az a Kúria konkrét ügyben kifejtett jogértelmezését tartalmazza, vagy abból a Kúria által adott jogértelmezés egyértelműen kikövetkeztethető (Kfv.III.37.578/2023/7.). A jogegység követelményén belül az az elvárás, hogy az ugyanazon jogkérdést felvető ügyekben (ügyazonosság) a jogértelmezés is azonos legyen. Ha nincs meg az ügyek közötti azonosság, mert eltérő háttérűek a bírói döntések, akkor sem jogilag, sem tágabb értelemben nem értelmezhető a jogegység (Jpe.I.60.002/2021/7.).

[37] A felperes által hivatkozott kúriai döntések jelen perre ügyazonosság hiányában nem lehetnek irányadóak. Az azokban rögzített megállapítás – mely szerint a közigazgatási hatósági eljárásban a tényállás tisztázása a hatóság kötelezettsége, továbbá, hogy az officialitás deklarált alapelvéből is következően a bizonyítási eljárás esetleges hiányosságait az ügyfél (felperes) terhére róni nem lehet – közlekedési igazgatási ügyben hozott közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata során iránt indult perben született, olyan esetkörben, amikor a hatóság egy gépjármű ideiglenes forgalomban tartási engedélyét, rendszámabláját, valamint a hozzá tartozó indítási naplót a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) szabályai szerint hivatalból indított eljárásában visszavonta. Ezzel szemben a jelen peres eljárás alapjául szolgáló közigazgatási eljárás nem hivatalból, hanem a felperes kérelmére indult, és nem valamely engedély bevonása, hanem egy jogosultság összezszerűségének a megállapítása volt a tárgya. Az alperes eljárására kétségkívül irányadó volt az Ákr. 3 § (1) bekezdése, amely alapján – ugyanúgy, mint a Ket. 3. § (1) bekezdése és 50. § (1) bekezdése szerint – a hatóságnak a tényállást hivatalból kellett megállapítania, és hivatalból kellett meghatároznia a bizonyítás módját és terjedelmét is, azonban az eljárását a Tny. és a Tnyr. speciális szabályai által meghatározott rendben kellett lefolytatnia. Az alperesnek a Tny. 22. §. (5) bekezdése alapján lefolytatott eljárására nem lehettek érvényesek a fenti két közlekedésrendészeti ügyben hozott ítélet megállapításai.

[38] Erre figyelemmel a felperes tévesen állította, hogy az iratok beszerzésének elmaradásából eredő következmények a korhatár előtti ellátás összegének meghatározása során az alperes terhén lennének értékelendők, és hogy az alperes „önhibája” bármilyen módon is befolyásolná a döntést. A Tny. 43. § (3) bekezdése helyes értelmezéséből következően a felperesre hárul a bizonyítási kötelezettség a béradatok körében. A jelen peres eljárás alapjául szolgáló hatósági eljárásban az alperesnek az officialitás elvét a hivatkozott kúriai döntésektől eltérő ágazati jogi szabályozás mellett kellett érvényre juttatnia, amely a kereset, jövedelem bizonyításának sikertelensége esetére pontosan meghatározott következmények alkalmazását rendeli. Az alperes ezt az előírást követve járt el, amikor a Tny. 22. § (5) bekezdésének végső fordulatát alkalmazva a lefolytatott bizonyítás eredményére tekintettel végül a minimálbér alkalmazásával számította a felperes hiányzó időszakra vonatkozó keresetét, jövedelmét. A felperes által kért szolgálati járandóság megállapítása nem kártérítési alapon történik, erre figyelemmel értelmezhetetlen a felperesnek az állami szervek mulasztásai körében kifejtett érvelése is.

A döntés elvi tartalma

[39] *A korhatár előtti ellátás összegének meghatározása során nem sérül az officialitás elve, ha a kereset, jövedelem tekintetében lefolytatott bizonyítás eredményét az alperes az ágazati jogi szabályozásban rögzített rendben értékeli.*

Záró rész

[40] A pervesztes felperes a Kp. 35. §-a alapján alkalmazandó, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 83. § (1) bekezdése alapján köteles az alperest képviselő jogtanácsos munkadíjából álló felülvizsgálati eljárási költség alperes részére történő megfizetésére. A Kúria az alperest képviselő jogtanácsos munkadíját az IM rendelet 3. § (6) bekezdése alapján a felszámítotthoz képest mérsékelte, tekintettel arra, hogy a felülvizsgálati kérelem előterjesztése az IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdése alapján óránként 3.000 forinttal számolható el, és az alperes által megjelölt összeg mintegy 33 óra – azaz több, mint 4 munkanap – eltúlzott, mivel a felülvizsgálati kérelmet benyújtó jogtanácsos az ügy valamennyi részletét ismerte, tekintettel arra, hogy a peres eljárásban részt vett.

[41] A felülvizsgálati eljárás a Tny. 81. §-a alapján költségmentes, ezért a Kúriának az illeték viseléséről rendelkeznie nem kellett.

[42] Az ítélet elleni további perorvoslat lehetőségét a Kp. 116. § d) pontja zárja ki.

[43] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Kp. 115. § (2) bekezdése által alkalmazni rendelt Kp. 99. § (3) bekezdése alapján irányadó Kp. 77. § (1) bekezdése szerint tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2025. január 29.

Dr. Farkas Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Bérces Nóra s.k. előadó bíró, Dr. Kovács András s.k. bíró, Dr. Sugár Tamás s.k. bíró, Dr. Ujhelyi-Gyurán Ildikó s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő